

ב"ק פב

עניין: שלא ילינו ג' ימים בלא תורה

מהר"ל תפארת ישראל סוף פנ"ו

תורה שלשה ימים ע"כ. הרי כי מיד שלא היה להם שלשה ימים שהיא הצורה לישראל וכאשר הם בלא צורה הם נוטים אל החומר והיו מתפעלים כמו כל דבר שהוא חמרי הוא מתפעל ונלאה. ולכן תקנו שלא יפרשו מן התורה שלשה ימים ואז לא ילאו לצד החמרי, ודבר זה מבואר:

מהר"ל דרך חיים פ"ד מ"ג

הגוים ע"כ. וביאור דבר זה כי כתר תורה במה שהשכל נבדל מן האדם ולפיכך לא היה ארון ברית ד' הולך בתוך המחנה של ישראל רק היה נוסע לפניו והלך לפני המחנה, ודבר זה היה דומה אל האדם כי השכל הוא נבדל מן האדם ואינו מוטבע באדם החמרי והוא נבדל ממנו, אבל מכל מקום יש כאן הקשר שמקושר השכל באדם ולכן כתיב וארון ברית ה' נוסע לפניו שלשה ימים ומהלך ג' ימים עדיין יש לו קשור אל אותו שהוא אחריו, וכמו שמצינו שאמרו ישראל (שמות ה') דרך ג' ימים נלך במדבר וגו', ובודאי מה שאמרו ישראל שילכו דרך ג' ימי' היינו שאין רוצים להרחיק לגמרי וכמו שאמר פרעה רק הרחק לא תרחיקו וגו' לכן לא היה

מהר"ל אור חדש עמ' נז

כי שלשה קדושות מורה הבדל ופחות משלשה אין כאן הבדל גמור סימן לדבר פחות משלשה הוא כלבוד (שבת צו, א) ובשלשה לא הוי לבד אבל ישראל מוכירין שמו אחר שני תיבות והוא פחות משלשה להורות כי יש להם חיבור וצירוף אל השם יתברך כמו שיש לבן חיבור וצירוף אל האב ולכן מוכירין שמו אחר שני תיבות ולכן אמר

מהרש"א ח"א

גמ' וילכו ג' ימים כו' אין מים אלא תורה כו'. דרשין ליה משום דמה ענין שם שם לו חק וגו' ויאמר אם שמוע וגו' לענין שהלכו ג' ימים ולא מלאו מים וע"כ דרשו שהלכו ג' ימים בלא תורה ונחזק להם ביטול התורה והיו נלאים לשמות מי התורה כי היו מרים להם כנאמר אם תעזובי יום וכו' עד שהורה להם ה' עץ וגו' שהתורה היא עץ חיים למחזיקים בה והחזקה הוא בכל דבר כג' פעמים וע"כ בהפך זה קאמר שלא יתחזק להן חזקה לילה ג' ימים בלא תורה

תורת חיים

שלא ילינו שלשה ימים בלא תורה לפי שילכו של אדם מתחדש ומתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו כדאיתא בפ"ק דקדושין התורה חגלין לילך הרע כדאיתא בהם לכן כל זמן שגא מתגבר עליו הולך הרע אלא יום או יומים עדיין כח ביד האדם לנטול כשעוסק בתורה אבל כשתגבר עליו שלשה ימים זה אחר זה הרי הוא כחוט המשולש אשר לא נמחרת ינהק דביון דרש דש ותלת זימנין הוי חזקה דלכסי כתיב הוי מושבי העון כחבלי הבוא כהגל שיש בו שלשה גדילין שורין ואחזין יחד זה בזה לכן תיקנו שלא ילינו שלשה ימים רצופין בלא תורה ונראה כי זהו נמי טעם זה דמלאו מים אונס לריבוי שבעה נקיים ולהניח קרבן אלא אם כן ראתה שלשה ימים רצופין זה אחר זה אבל כל שלא ראתה אלא יום או יומים אונס אונס שומרת יום כנגד יום כמו שדרשו מן במקראות לפי שטומאת היונה נמשכת מטומאת נחש סקדמוני כשכא על חוט והטיל בה זוחמא דהיינו כח כחמל שהוא הולך הרע דלכסי כבעה סקליו ישראל את התורה חודש שחטאו בעגל לא היו בסן לא זבין ולא מאורעין כדאיתא במדרש לפי שכשעמדו על סר סיני עסקה וזכרתו כדאיתא במסכת שבת ולכן כל שלא ראתה אלא יום או יומים עדיין לא נשתרש בה כח טומאת נחש דהיינו הולך הרע ולהכי לא הויא אלא שומרת יום כנגד יום ונטיילת בעלמא כגו לה לנטול הכח הכח אבל כשראתה שלשה ימים רצופין כיון שנתשרש בה כח טומאת הנחש כחוט המשולש לא נמחרת ינהק אלא כבעה נקיים ונטיילת וקרבן. וכיינו נמי טעמא דהא דתן בפרק ג' דתענית איזכור דבר עיר כמולאחא חמש מאות רגלי וילאו ממנה שלשה מחים בשלשה ימים כרי זה דבר ביום א' או ב' ימים אין זה דבר שכל שחזקו כדבר שלשה ימים רצופין זה אחר זה או נשתרש בעיר כח מלאך שמות הוא בשטן הוא הולך הרע וסולך ומתגבר כחוט המשולש לא ינהק וכל שלא חזקו שלשה ימים רצופין לא נשתרש וזהו כחו ומתבטל ואין זה דבר:

בן יהוידע

תמיד בלצבס, ואז לא יהיו פורשים מן התורה, ונמלא ימים שאין בהם קריאת התורה הם אלויות דאג"ו, רמז בימים אלו דאג"ו מן מלחמת היל"ר, מפני שאין בהם קריאת התורה. ומ"ש כדי שלא ילינו שלשה ימים בלא תורה, קשדי על מספר שלשה, כי התורה היא חבלין של יל"ר, ואיתא בגמרא דסוכה דף נ"ב, אמר רבא יל"ר בחמלה קדאו הנביא בשם הלך, ואח"כ קדאו אורח, ולבסוף קדאו בצה"ב ע"ש. ולכן כדי שלא יהיה בסוג בצה"ב, דאז תהיה יליאחו קשה, לכן תקנו שלא יהיו שלשה ימים בלא תורה, שאם יהיו שלשה ימים בלא תורה הדומה היל"ר, יגיע היל"ר למדרגה השלישית שהיא מדרגת בצה"ב. וזהו יוכן בס"ד מאמר הגמרא בנדה פרק ב', כך אמרנו של יל"ר היום ח"ל עשה כך, ולמחר ח"ל עשה כך, ולמחר ח"ל לך ועבוד ע"ז, והולך ועובד ע"ש, דנקיט החלוקות על ימים, ולא על שעות, ובשלישי אמר הולך ועובד, כי בשלישי נעשה היל"ר בצה"ב, ונתאחו בארס היטב: